

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра всесвітньої історії

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної і науково-педагогічної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В.

19 лютого

2016 р.

Історія екскурсійної діяльності

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

підготовки бакалаврів
напряму 6. 020302 “Історія”

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни “Історія екскурсійної діяльності”
для студентів за напрямом підготовки 6. 020302 “Історія”.
” ____ ” _____, 2016 р. - 13 с.

Розробник: Білик Вікторія Андріївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри
всесвітньої історії.

Рецензент: Трофімук-Кирилова Тетяна Михайлівна, кандидат історичних наук,
доцент.

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри
всесвітньої історії.
протокол № 1 від _____ 2016 р.
Завідувач кафедри _____ (Карліна О. М.)

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією історичного факультету
протокол № 1 від _____ 2016 р.

Голова науково-методичної
комісії факультету _____ (Карліна О. М.)

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету
протокол № ____ від ____ _____ 2016 р.

Вступ

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни “Історія екскурсійної діяльності” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму підготовки 6.020302 “Історія”.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 1,5	Шифр і назва галузі знань: <i>6.020302 Історія</i>	<i>вибіркова</i>
	Шифр і назва напряму підготовки: <i>0203 Гуманітарні науки</i>	
Модулів: 3	Спеціальність: <i>Історія</i>	Рік підготовки: <i>третій</i>
Змістових модулів: 2		Семестр: <i>п'ятий</i>
ІНДЗ: <i>є</i>		Лекції: <i>14 год.</i>
Загальна кількість годин: <i>54</i>		Практичні (семінари): <i>10 год.</i>
Тижневих годин (для денної форми навчання):	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>бакалавр</i>	Самостійна робота: <i>16 год.</i>
Аудиторних: <i>1,5</i>		Індивідуальна робота: <i>14 год.</i>
самостійна робота: <i>1</i>		Форма контролю: <i>залік</i>
індивідуальна робота: <i>1</i>		

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення даної дисципліни є історія розвитку екскурсійної справи.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліни спеціалізації «Екскурствознавство»: «Теоретичні основи екскурсійної діяльності», «Туристичне краєзнавство України», «Пам'яткознавство України», «Організація екскурсійної діяльності», «Методика підготовки та проведення екскурсій», «Екскурсійні маршрути Волині», «Екскурсійні маршрути України», а також дисциплін з історії України.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. «Становлення та розвиток екскурсійної справи в Україні з першої половини XVIII до початку XX ст.».

2. «Екскурсійна справа в Україні у XX – на початку XXI ст.».

ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ ТА УМІНЬ СТУДЕНТІВ

Студент повинен знати:

- особливості розвитку екскурсійної справи;
- основні поняття і терміни екскурсійної діяльності;
- зміст і особливості екскурсійної діяльності;
- необхідні передумови розвитку екскурсійної діяльності;
- сутність екскурсії та її складові.

Студент повинен уміти:

- володіти інструментарієм маркетингу і менеджменту екскурсійної діяльності;
- застосовувати модель управління екскурсійною діяльністю на національному рівні;
- застосовувати основні правила управління екскурсійною діяльністю на різних інституціональних рівнях;
- визначити основні властивості екскурсії;
- розробити механізм підготовки екскурсії.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 54 годин / 1,5 кредитів ECTS.

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг годин	Кількість годин					Підсумковий контроль
				Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Консультації	
Денна	3	6	54	14	10	16	14	3	Залік

3. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Становлення та розвиток екскурсійної справи в Україні з першої половини XVIII до початку XX ст.

Тема 1. Зародження екскурсійного руху.

Перший етап: друга половина XVIII - перша половина XIX ст. Перші екскурсійні прогулянки у природу для учнівських груп. Діяльність педагогів-просвітителів. "Статут народних училищ" (1786 р.), "Шкільний статут" (1804 р.).

Тема 2. Становлення екскурсійної роботи.

Другий етап (середина – кінець XIX ст.). Поява ідей вітчизнознавства як поштовх до розвитку думки про предметність та наочність навчання, про вивчення рідного краю. Запровадження освітніх екскурсій в Україні. Вивчення демократичною українською інтелігенцією кращого досвіду у цій справі низки європейських держав: Німеччини, Франції, Швейцарії, Австро-Угорщини тощо. Твори видатних просвітителів і педагогів минулого: Монтеня, Коменського, Руссо, Ушинського.

Тема 3. Розвиток екскурсійної діяльності.

Третій етап (90-і рр. XIX ст. - 1918 р.). Зародження організаційних засад у розвитку екскурсійного руху. Перші краєзнавчо-туристичні об'єднання, гуртки, клуби тощо. Екскурсії: ботанічні, геологічні, археологічні. Створення екскурсійних комерційних структур. Екскурсії по визначних історичних місцях України. Діяльність у західноукраїнських землях туристично-краєзнавчих та спортивних товариств "Чорногора», "Пласт", "Сокіл", "Січ". Поширення екскурсій різного тематичного спрямування для учнів цивільних, військових та духовних навчальних закладів, проведення студентських екскурсій за фахом. Екскурсії у природу. Історичні екскурсії вчителів історії.

Перші кроки організації та проведення літературно-мистецтвознавчих екскурсій. Після проведення реформи 1861 р., розвиток виробничих екскурсій на заводи, шахти,

рудники, телефонні станції, телеграфи, типографії тощо. Початок діяльності (1909 р.) в українських гімназіях "Самовиховної шкільної громади". Народознавчий аспект екскурсій. Екскурсійна справа у період національно-визвольних змагань.

Модуль 2. Екскурсійна справа в Україні у ХХ – на початку ХХІ ст.

Тема 4. «Золотий вік екскурсознавства».

Четвертий етап (1919-1927 рр.) "Золоте десятиріччя" розвитку екскурсознавства і краєзнавства. Розгортання масового науково-екскурсійного руху. Проведення конференції з проблем екскурсійної справи (1921 р.). Екскурсійно-виставково-музейний відділ Наркомосу УСРР (1919-1922 рр). Туристично-екскурсійна робота, як один з пріоритетних напрямів діяльності регіональних органів освіти. Науковці-краєзнавці. Запровадження циклів екскурсій у 1920-30-х рр.

П'ятий етап (1928-1941 рр.). Діяльність перших радянських туристичних організацій: УМПЕТ (1928-1930 рр.), ВАТ „Інтурист" (1929 р.), Укртур (1930-1935 рр.), Центральна дитяча екскурсійно-туристська станція (1930 р.), ТЕУ ЩРПС (1936-1941 рр.), Об'єднане екскурсійне бюро НКО РСФРР (1926-1928 рр.), " Радтур" (1928-1930 рр.). Робота туристично-краєзнавчих товариств на західноукраїнських землях: "Чорногора", "Пласт", Подільське туристично-краєзнавче товариство, спортивно-пожежні товариства "Луг", "Січ", «Плай».

Тема 5. Відновлення екскурсійної діяльності.

Шостий етап (1946-1968 рр.). Відбудова екскурсійних установ, зростання їхньої матеріально-технічної бази, розширення мережі екскурсійних об'єктів.

Діяльність ТЕУ ВЦРПС (з 1962 р. Республіканська рада з туризму), ВАТ "Інтурист", "Супутник" ЦК ЛКСМУ, Республіканська дитяча екскурсійно-туристична станція (РДЕТС), товариство "Знання", Українське товариство охорони пам'яток історії та культури. З 1963 р. - БММТ "Супутник" ЦК ВЛКСМ. Створення у 1979 р. республіканської школи методистів.

Тема 6. Активізація екскурсійної діяльності в Україні.

Сьомий етап (1969-1986 рр.) - це період посилення екскурсійної роботи.

У 60-х рр. ХХ ст. з'являється інакодумство. Постанова ЦК КПРС, Ради Міністрів СРСР та ВЦРПС "Про заходи по подальшому розвитку туризму та екскурсій у країні"(1969р.). Утворення ради з туризму та екскурсій у системі профспілкового туризму. Посилення ідеологічних вимог до здійснення екскурсійної діяльності.

Тема 7. Згорання екскурсійної роботи. Нові тенденції у розвитку галузі.

Восьмий етап (1987-1990-і рр.). Перехід екскурсійних установ на самофінансування та госпрозрахунок. Впровадження нових форм обслуговування. Скорочення екскурсійних кадрів, згорання роботи екскурсійно-методичних служб. З 1991р. до 1996 р. «велика руїна» у екскурсійній справі. Початок відбудови екскурсійної роботи на інших засадах. Відхід від історико-революційної, партійно-комсомольської, атеїстичної тематики до історико-краєзнавчої, та релігієзнавчої. Державний комітет України з туризму (1992р.).

Кінець 90-х рр. ХХ - початок ХХІ ст. (сучасний етап). В Україні відбуваються певні зрушення і в сфері екскурсійної діяльності. Екскурсійна діяльність правонаступника УРРТЕ - ЗАТ "Укрпрофтур", створеного у 1991 р.. Спроби активізації екскурсійної діяльності в Україні. Правничі засади сучасної екскурсійної роботи. Стан екскурсійної діяльності в Україні на сучасному етапі.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назва теми	Аудиторні та позааудиторні заняття (денна форма)					
		Лекції	Практичні заняття	Самост. робота	Інд. роб.	Консультації	Усього
Змістовий модуль 1. Становлення та розвиток екскурсійної справи в Україні з першої половини XVIII до початку XX ст.							
1.	Зародження екскурсійного руху.	2		2			4
2.	Становлення екскурсійної роботи.	2			2		4
3.	Розвиток екскурсійної діяльності.	2		2			4
4.	Екскурсійна справа на українських землях у XIX ст.		2		2		4
5.	Екскурсійна діяльність в Україні в к. XIX – поч. XX ст.		2	2	2		6
Разом за змістовим модулем 1:		6	4	6	6		22
Змістовий модуль 2. Екскурсійна справа в Україні у XX на початку XXI сторіччя.							
6.	«Золотий вік екскурсознавства».	2		2			4
7.	Відновлення екскурсійної діяльності.	2		2	2		6
8.	Активізація екскурсійної діяльності в Україні.	2			2		4
9.	Згорання екскурсійної роботи. Нові тенденції у розвитку галузі.	2		2			4
10.	Стан екскурсійної роботи в міжвоєнний період.		2		2		4
11.	Екскурсійна діяльність у 40-80 рр. XX ст.		2	2			4
12.	Екскурсійна справа в незалежній Україні		2	2	2		6
Разом за змістовим модулем 2:		8	6	10	8		32
Разом		14	10	16	14		54

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема	Кількість годин
Становлення та розвиток екскурсійної справи в Україні з першої половини XVIII до початку XX ст.		
1.	Екскурсійна справа на українських землях у II п. XIX ст. 1. Виникнення і розвиток освітянських екскурсій. Поява екскурсій в природу, паломницьких, літературних, виробничих. 2. Екскурсійна діяльність В. Петра. 3. Екскурсійна діяльність наукових товариств та їх наукові екскурсії.	2

2.	Екскурсійна діяльність в Україні на поч. ХХ ст. 1. Перше бюро подорожей та екскурсій. Розробка туристичних маршрутів Кримсько-Кавказьким гірським клубом. 2. Екскурсійна діяльність у період Української революції (1917-1920 рр.): а) діяльність С. Русової в екскурсійному відділі Департаменту позашкільної освіти Міністерства народної освіти УНР; б) співпраця екскурсійного відділу з «Просвітою»; в) підготовка кадрів.	2
Екскурсійна справа в Україні у ХХ на початку ХХІ сторіччя.		
3.	Стан екскурсійної роботи в міжвоєнний період. 1. "Золоте десятиріччя" розвитку екскурсознавства і краєзнавства 1919-1927 рр. 2. Діяльність перших радянських туристичних організацій. 3. Робота туристично-краєзнавчих товариств на західноукраїнських землях.	2
4.	Екскурсійна діяльність у 40-80 рр. ХХ ст. 1. Відбудова екскурсійних установ в повоєнний час, розширення мережі екскурсійних об'єктів 2. Діяльність екскурсійних установ. 3. Посилення екскурсійної роботи в 60- поч. 80 рр. ХХ ст. 4. Посилення ідеологічних вимог до здійснення екскурсійної діяльності.	2
5.	Екскурсійна справа в незалежній Україні. 1. Зміни в роботі екскурсійних установ в к. 80-х рр.. ХХ ст.. (перехід на самофінансування, скорочення кадрів, нові форми обслуговування). 2. «Велика руїна» 1991-1996 рр. 3. Активізація екскурсійної діяльності в Україні з кінця 1990 рр. 4. Стан екскурсійної роботи на сучасному етапі.	2

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота передбачає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу по кожній темі та навчальної літератури з переліку рекомендованої викладачем літератури відповідно до структури навчальної дисципліни. Загалом на самостійну роботу виділено 16 годин.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Перші екскурсійні прогулянки у природу для учнівських груп.	2
2.	Діяльність у західноукраїнських землях туристично-краєзнавчих та спортивних товариств "Чорногора», "Пласт", "Сокіл", "Січ".	4
3.	Рада з туризму та екскурсій у системі профспілкового туризму.	4
4.	Діяльність екскурсійних установ в радянській Україні.	4
5.	Правничі засади сучасної екскурсійної роботи.	2
Разом		16

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

1. Стародавні мандрівки як початки екскурсійної справи.
2. Історія екскурсійної справи в Україні.
3. особливості становлення та розвитку екскурсійної справи в Україні в міжвоєнний період.
4. Відомі українські мандрівники XIX ст.
5. Розвиток екскурсійної справи в західноукраїнських землях.
6. Види туристсько-екскурсійних організацій.
7. Діяльність Асоціації екскурсоводів України.
8. Діяльність педагогів-просвітителів у XIX ст.
9. Перші краєзнавчо-туристичні об'єднання, гуртки, клуби в Україні в XIX ст.
10. Центральна дитяча екскурсійно-туристська станція (1930 р.).
11. Робота туристично-краєзнавчих товариств на західноукраїнських землях.
12. Українське товариство охорони пам'яток історії та культури.
13. «Велика руїна» у екскурсійній справі в 90-х рр. XX ст.
14. Початок відбудови екскурсійної роботи.
15. Стан екскурсійної діяльності в Україні на сучасному етапі.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У ході вивчення навчальної дисципліни “Організація екскурсійної діяльності” для передачі великого масиву інформації (факти, висновки, оцінки) застосовується пояснювально-ілюстративний метод; при розгляді окремих питань використовується метод проблемного викладу. При самостійному вивченні студентами джерел та літератури застосовується дослідницький метод. Наочні методи (ілюстрування, показ) дають можливість студентам краще засвоїти новий матеріал. При вивченні проблемних питань застосовуються дискусійні методи.

9. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

10. МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

З метою діагностики успішності студентів використовуються:

- усне опитування на семінарських заняттях;
- тематичні письмові самостійні роботи;
- письмові контрольні роботи;
- виконання тестових завдань;
- співбесіди на консультаціях;
- залік, як підсумковий засіб діагностики успішності.

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

- поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 50 балів);
- модульна контрольна робота (максимум 50 балів).

Поточний контроль (мах. 40 б.)	Модульний контроль	Загальна кількість
---	-------------------------------	-------------------------------

				балів	
Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3		
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	
12 балів як середнє арифм. + 3 балів за активність	12 балів як середнє арифм. + 3 балів за активність	10	50	30	100

До поточної модульної оцінки додаються бали за активну навчальну діяльність протягом семестру:

- 8 балів додаються, якщо на 75% практичних занять студент отримав позитивну оцінку або доповнення;
- 3 бали додаються, якщо на 25 % практичних занять студент отримав позитивну оцінку або доповнення.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на практичних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними; відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні»
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь
	3	Студент намагається аналізувати на основі побутових знань і навичок; виявляє окремі властивості, спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру, за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, провести за зразком економічні розрахунки; слабо орієнтується у поняттях, визначеннях, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі
	5	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність предмета, може дати визначення економічних понять, категорій, однак із помилками, впевнено працювати з підручником, самостійно оволодіти частиною навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але висновки не логічні, не послідовні

	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, економічні ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами
Достатній (алгоритмічний-дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, вміє наводити свої власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити, самостійно користуватися додатковими джерелами, правильно використовувати термінологію, скласти прості таблиці, схеми
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює суспільні події в державі і за рубежом, вміє аналізувати, робити висновки до економічних розрахунків; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, однак із деякими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і захистити його положення
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує економічні знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, чітко тлумачить економічні поняття, формулювання законів, нормативних документів, може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички
Високий (творчий професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних умовах, ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності процесів; робить аргументовані висновки, практично оцінює окремі нові факти, явища, процеси, самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання, може сприймати іншу позицію як альтернативну, знає суміжні дисципліни, використовує знання, аналізуючи економічні явища
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, дискусії, круглі столи), спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію, самостійно вивчити матеріал, визначити програму своєї пізнавальної діяльності, знаходити інформацію в газетах, журналах, публікаціях, Інтернеті, мультимедійних програмах тощо, оцінювати

		економічні явища в суспільстві, виявляє свою життєву позицію
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, використовує широкий арсенал засобів доказів своєї думки, розв'язує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї, виконує науково-дослідну роботу, логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує Інтернет, моделює економічні ситуації в нестандартних умовах

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на контрольних роботах

1 бал – студент може розрізнити об'єкт навчання і відтворити деякі його елементи, мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.

2 бали – студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має не чіткі уявлення про об'єкт навчання, виявляє здатність елементарно викладати думку, може відтворити кілька термінів, явищ, без зв'язку між ними; повинен вибрати вільний варіант відповіді.

4 бали – студент має початковий рівень знань; знає близько половини навчального матеріалу; здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, повторити за зразком певну дію, описує явища, процеси без пояснень причин; за допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, слабо орієнтуються в поняттях, має фрагментарні навички в роботі з підручником, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі, здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу.

6 балів – Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, здатен відтворити його з помилками та неточностями, має стійкі навички роботи з текстом підручника, може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, знає основні дати, орієнтується в хронології, підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен використовувати наочні матеріали; відповіді непослідовні та нелогічні.

8 балів – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання при розв'язуванні задач за зразком; користується додатковими джерелами.

10 балів – студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади та підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; самостійно користується додатковими джерелами; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає таблиці та схеми.

12 балів – знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.

14 балів – студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, уміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить поняття; здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу.

16 балів – студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

18 балів – студент володіє узагальненими поняттями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них.

20 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Не зараховано (з можливістю повторного складання)

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ІСТОРІЯ ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”

1. Аріон О.В., Уліганець С.І. Географія туризму: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. –К.: ВГЛ "Обрії", 2009. –172с.
2. Бабарицька В.К., Малиновська О.Ю. Менеджмент туризму. Туроперейтинг. Понятійно-термінологічні основи. Сервісне забезпечення турпродукту: навч. посібник. – 2-ге вид., перероб. та доп. –К.: Альтерпрес, 2008. –286с.
3. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсознавство і музеєзнавство: Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2007. – 236с.
4. Вацеба В.Я. Туристичне країнознавство: Конспект лекцій / Чернівецький національний ун-т ім. Ю.Федьковича. – Чернівці: Рута, 2003. –32с.
5. Вечерський В.В. Спадщина містобудування України. Теорія і практика історико-містобудівних пам'яткоохоронних досліджень населених місць. – К.: НДІТІАМ, Головкивархітектура, 2003. – С106.
6. Внутрішній туризм в Україні: окремі аспекти. –К., 2002. –162 с.

7. Географія туризму: учебник / А.Ю. Александрова (ред.). – М.: КНОРУС, 2008. – 592с.
8. Голубничая С.Н. Основы экскурсионного дела. – Донецк, 2003 – 214с.
9. Гонтаржевська Л.І. Ринок туристичних послуг в Україні: навчальний посібник / Донецький ін-т туристичного бізнесу. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2008. – 180с.
10. Дем'янчук Г.С., Дем'янчук Б.Г., Дем'янчук А.Г. Українське краєзнавство: сторінки історії. – К., 2006.
11. Довідка про кількість пам'яток археології, історії, монументального мистецтва, архітектури і містобудування України станом на 1 січня 2002 року. / Культура і життя. – 2002.- № 31. – С. 3
12. Дурович А.П., Кабушкин Н.И., Сергеева Т.М., Бирицкая Н. М., Бондаренко Г. А. Организация туризма. – Минск: ООО "Новое знание", 2003. – 630с.
13. Закон України «Про туризм» від 15 вересня 1995 р. № 324/95-ВР. – Доступний з: http://tourlib.net/zakon/pro_turyzm.htm.
14. Закон України “Про затвердження Загальнодержавної програми збереження та використання об’єктів культурної спадщини на 2004-2010 рр.” Від 20 квітня 2004 р. № 1692 – ІV.
15. Емельянов Б.В. Экскурсоведение. – М.: Советский спорт, 2007. – 216с
16. Емельянов Б.В. Основы экскурсоведения. – М., 2007. Доступний з: http://tourlib.net/books_tourism/ekskurs.htm
17. Емельянов Б. В. Профессиональное мастерство экскурсовода: Учеб. Пособие. – М.: ЦРИБ “Турист”, 1986. – 56с.
18. Квартальнов В.А. Иностранный туризм. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 228с.
19. Концептуальні засади організації екскурсійної діяльності в Україні. Додаток до наказу Державного департаменту туризму №32 від 15.01.02.
20. Король О.Д., Крачило М.П. Менеджмент туризму: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці: Рута, 2008 – 240с.
21. Кучер В. Історія туризму в Україні. – Тернопіль: НОВА-друк., 2003р.
22. Лабскір В.М., Любієв А.Г., Юшко О. В., Курило С.І., Копієвська Л. А. Туристичні об’єкти України – Х.: НТУ “ХПІ”, 2002. – 175 с.
23. Любіцева О.О., Панкова Є.В., Стафійчук В.І. Туристичні ресурси України: навч. посібник. – К.: Альтерпрес, 2007. – 369с.
24. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство. – К.: Альтерпрес, 2003. – 104с.
25. Перелік історико-культурних, історико-архітектурних, історико-меморіальних, історико-етнографічних заповідників та музеїв-заповідників України. – Культура і життя. – 2002. – № 31. – С. 2.
26. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу: монографія. – 2-ге вид., випр. та доп. – К.: КНТЕУ, 2009. – 462с.
27. Федорченко В.К., Дьорова Т.А. Історія туризму в Україні: Навч. посіб. для студ. вузів – К.: Вища школа, 2002. – 195 с.
28. Федорченко В.К., Костюкова О.М., Дьорова Т.А., Олексійко М.М. Історія екскурсійної діяльності в Україні: Навч. посібник – К., Кондор. – 2010. – 166 с.
29. Федосєєва С. Етапи розвитку вітчизняного туризму. - Економічні дослідження. – № 7. – 2005. – С. 4-7
30. Холлоуей Дж. Кристофер Туристический маркетинг / А.А. Кожевникова (пер.с англ.). – пер. с 4-го англ. изд. – К.: Знання, 2008. – 575с.
31. Христов Т.Т. Религиозный туризм. – М.: Издательский центр "Академия", 2003. – 287с.